

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE
ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetust, tel. 490-28. Piiskopi 2.
Talitust, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütlil 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—
Ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA YASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 49

Tallinn, 5. detsembril 1939

V aastakäik

SISU:

	Lk.
PÖLLUMAJANDUS	
Tootlusmajanduslikke korraldusi erapooletuis riiges	820
TOOSTUS JA KAUBANDUS	
Raudteetegevus 1939/40. eelarveaasta I poolel	828
Rahvusvaheliste tooraineturgude seisund	824
Lühiuudiseid	825
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	827
Juustuturg	827
Peekoniturg	827
Tapaloomade ja lihaturg	827
Toornahkadeturg	828
Kanamunaturg	828
Piimaturg	828
Teraviljaturg	829
Linaturg	829
Kartuliturg	830
Aedviljaturg	830
Kalaturg	831
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Läti telliskivitööstus ja müüglikorraldus	832
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	833
VALISMINISTEERIU MI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Välis- ja sisekaubandust reguleerivaid korraldusi Lätis	834
Leedu linakaubanduse monopoliseerimise kavu	834
Leedu õunte eksport Saksa	835
Leedu munade eksport	835
Leedu puumaterjaliekspordi võimalusi Taani	835
Elanike varustamine Leedus esmajärgu tarbe- ainetega	835
Toor- ja poolvalmisainete sissevedu Leetu	835
Talundite arv ja põllupinna suurus Leedus	836
Riiklik kaubanduskomitee asutatud Rootsis	836
Puidueksport Rootsi	836
Durra-hirsi kasvatamine Itaalias	836
Riiklik garantiid kursikõikumuste vastu Itaalias	837
Hulg- ja jaemüügihindade kontroll Belgias	837
Jaapani majandusolukord	837
Tugev tagasimineku Portugali kartuli sisseveos	837

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Food Regulations in Neutral Countries	820
INDUSTRY AND TRADE	
Activity of Railways During First Half of 1939/40	
Budget Year	828
Marketing Conditions of Raw Materials	824
Sundry Information	825
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	827
Cheese Market	827
Bacon Market	827
Cattle and Meat Market	827
Rawhide Market	828
Egg Market	828
Milk Market	829
Grain Market	829
Flax Market	829
Potato Market	830
Vegetable Market	830
Fish Market	831
FOREIGN COUNTRIES	
Latvian Brick Industry and Organisation of Sales	832
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	833
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Latvian Regulations for Foreign and Home Trade	834
Monopolisation Project for Lithuanian Flax Trade	834
Lithuanian Apple Exports to Germany	835
Lithuanian Egg Exports	835
Prospect for Lithuanian Timber Exports to Denmark	835
Rationing in Lithuania	835
Lithuanian Imports of Raw and Semi-manufac- tured Products	835
Number of Holdings and Agricultural Land in Lithuania	836
Swedish Government Trade Agency Founded	836
Swedish Timber Exports	836
Cultivation of Durra in Italy	836
Italian Government Guarantees Against Exchange Losses	837
Wholesale and Retail Price Control in Belgium	837
Economic Conditions in Japan	837
Marked Decrease in Portugal's Potato Imports	837

PÖLLUMAJANDUS

TOITLUSMAJANDUSLIKKE KORRALDUSI ERAPOOLETUIS RIIGES FOOD REGULATIONS IN NEUTRAL COUNTRIES

Erapooletud riigid Euroopas on viimasel ajal korraldanud ja kindlustanud oma maade tootlustarviduste rahuldarnist vastavalt sõja-olukorrale. Mis suumas need korraldused on sendni länud, nähtub andmeist, millised on avaldatud ajakirjas „Internationale Agrar-Rundschau" viimases numbris, millest toome siin vastava kokkuvõtte.

Šveits.

Šveitsi liidunõukogu laiendas 22. sept. oma rahvamajandusosakonda, et võtta kogu Šveitsi sisse- ja väljavedu oma valvuse alla ja seda muuta sõltuvaks valitsusvõimust. Hiiüdlauseks on: „Appi kaubandusele ja neutraliteedi kindlustamisele!" Seejuures on rahvamajandusosakonna võimkonda antud sõjamajandussündikaatidele korralduste andmine, nende suunamine ning nende tegevuse üle teadete andmine. Šveitsi rahvamajandusosakond võib sisseveetavate ja sisemaal valmistatavate kaupade kuuluvust, nende ositamist ja nõutamise lubadusi teha sõltuvaks sääraseist sündikaatidest. Need sündikaadid, omavahel seoses ühistegelikult, kontrollivad sisse- ja väljavedu.

Põllumajandussekretariaadi andmeil on maa varustamine viljaga kindlustatud kuni järgmise lõikuseni, ja seda enda k. a. lõikuse ja seaduslike laotagavaradega, millele lisanduvad veel suured sisseveod, eriti Ungarist. Kartulitarvidus on sisemaise saagiga täielikult kaetud. Sama kehtib ka puuvilja ja karjasaaduste kohta. Juustu väljavedu on piiratud. Tähelepanav on sisseveotarvidus juurvilja ja kanamunade järele. Aedviljade tootmist tuleb suurendada, et katta vähemalt poolt sisemisest tarvidusest.

Alates 1. okt. tarvitatakse leivajahu standardtüüpi, millega tõuseb leivajahu väärtus. Samast päevast alates kippsetatakse sellest standardleiba. Toitluskaartide sisseseadmise määrati algusega 1. nov. Kaardid antakse suhkru, riisi, leivaliste, kaunvilja, kaera, odrasaaduste, jahu, maisi, rasva, kunstvõi ja söögiõli saamiseks. Standardleiba, -piima,

-võid, -juustu, -puuvilja ja -juurvilja antakse piiramata.

Holland.

Hollandi valitsus pani kehtima väljaveokeelu paljude toorainete, poolkaupade ja valmissaaduste kohta põllumajanduses kui ka tööstuses. Samal ajal loodi sisse- ja väljaveomonopol vastavalt 1933. a. kriisilajale ja -seadusile tolle aja riikliku kriisiorganisatsiooni taastamisena. Nende korralduste järgi on hollandi põllumajanduskeskus monopolisti seisundis hulgakaubanduses kõigi viljaliikide üle, arvatud kaasa ka kaunviljad, lupiinid, kantulid, suhkru-naerid ja suhkur, puumaterjal, õled, lina, pärisaadused, pajud ja roog, vaatamata, kas nad on töötletud või mitte. Samuti on projektitud ka kõik teised keskorganisatsioonid.

Sõjalaeva sisseseadmine oli kavatsatud sept., kuid lükati pagarite ringkondade poolt edasi teostamise ettevalmistamatuse pärast. Jõusõttade kogust muudetakse kindlaksmääratud ajavahemiku järele. Nii kõikus loomatoidukogus 2.—19. okt. vastavalt nõudmisele 0,5—2,5 kg looma kohta päevas.

Hindade kõrgendamine üle aug. taseme on ähvardatud teatud hilvede äravõtmisega ja trahvimisega. Maisile, odrale ja koduspõletatud sütele on määratud kindlad hinnad, kuid õlisaaduste hinnad kõrgenevad.

Belgia.

Belgia viljatagavarad kokku k. a. lõikusega katavad Belgia normaalseid tarvidusi ainult 2 kuuks, ja seepärast on Belgia juurdeveotakistuste tõttu eriti raskes seisundis. Kauast viljalaevade viibimist, millised olid juba sept. teel L.-Ameerikast Antwerpeni, jälgiti Belgias tõsise murega. Laevu hoiti Briti kontrollsaadamais kinni. Ainult Belgia Londoni saadiku eriliste sammude tõttu ja kindlustusel, et laevaladungeid enam Belgiast ei viida välja, kiirenes viljalaevade kohalejõudmine läbi kontrollteenistuse.

10. sept. keelati Belgiast mitmesuguste elatusvahendite väljavedu ja vilja sissevedu

jäeti ajutiseks seisma. Seevastu osutas aga valitsus tähelepanu sellele, et kalade, aedvilja, kanamunade, kodulindude ja sigade väljaveo edasikestmine on tingimata ja hädasti vajaline toorainete saamiseks. Et kindlustada maa tarvidusi, saatis Belgia valitsus sisseostukomisjoni Berliini, Londonisse ja Amsterdami.

Sept. keskpaiku tegi valitsus korralduse kindlate andmete saamiseks elatustarvete-kaupade tagavarade kohta, et valmistada ette nende tähtlast ositamist. Loomade söötmine toitviljaga keelati. Valitsus kaalus toitviljade külvipinna suurendamise võimalusi ning otsustas külvipinda suurendada. Sisemaisele nisule määrati kõrgendatud hind — 135 fr. 100 kg tootmiskohas. Pagareile ja edasimüüjatele tehti korraldus oma tarvitajaskonda varustada ainult järgmise päevani. Valjud määrused hindade kõrgendamise ja spekulatsioonide vastu võitlemisel viiakse läbi kõva käega.

Taani.

Taani valitsus laiendas aug. lõpul kehtimapanud väljaveokeeldu ka paljudetele teisile kaubarühmadele. Sellega seisab kogu väliskaubandus ühes toiduartiklitega kontrolli all. Kogu väljaveokorralduste valitsuse kuuluvusse võtmine ja väljaveokaupade ositamine mitmete ostjasmaade vahel, nagu teatas põllumajandusnõukogu presiidium, korraldatakse kava-kindlalt, et kokkukõlastada tootmist ja tarvitamist. Sellekohase seaduse andmisega läks valitsusvõimu korraldusse hindade kindlaksmääramine sellekohase komisjoni kaudu. Ühes sellega võttis riik 23. sept. enda kätte korralduse maisi ja sisemaste toitviljade üle, millised seisid importöride, kaupmeeste jne. juures ladudes ja samuti laadungite üle, millised olid nende arvel teel.

Vilja- ja toitainete importörid asutasid valitsuse osavõtul ja määruste kohaselt kesk-sisseostu-koha. See peab teostama kogu toitainete sisseveo Taani ja korraldama selle ositamist. Alates sept. keskpaigust kehtivad järgmised hinnad: rukis — 19 Tkr. kv, nisu — 18 Tkr. kv, oder, kaer ja segavili — 12 Tkr. kv ja mais — 16 Tkr. kv. 1. XI 39 kuni aug. lõpuni 1940. a. kõrgendatakse hinda 10 ööri iga kuu kohta. Väiksemad põllumajapidamised, millised peavad toitvilja ostma juurde,

saavad kannatada kõrgete hindade pärast. Nende abistamiseks on võetud tarvitusele riikiikud abinõud.

Esimene samm toitevahendite tarvitamise piiramiseks oli suhkrukaartide sisseveo piiramine 1. okt. Iga isikule anti kuu kohta 2,5 kg suhkru, seejuurde veel okt. 1 kg sisseveetu-suhkru. Selle korralduse kehtimapanemisega vähendati Taani suhkruarvutust $\frac{1}{3}$ võrra. Et Taanis oli k. a. rikkalik suhkrunaerilikkus, jääb suhkruarvutamise piiramise tõttu palju suhkru omatarvidusest üle.

Rootsi.

Et Saksa kuulutas puu ja tselluloosained konterbandiks, on Rootsi nende ainete väljaveost, mis kõik läks Inglisse, pidanud suures osas loobuma. Rootsi-Saksa kaubavahetuses ei ole aga tekkinud erilisi raskusi.

Vilja- ja suhkrunaerisaak osutus Rootsis heaks. Saagi koristamiseks tehti eriline korraldus põllumajanduse kasuks. Rukist ja nisu on keelatud sööta loomadele. Algav napus lihaturul möödus kiiresti. Lihahindade tõusu ei olnud võimalik takistada. Ka kalahinnad tõusid võrdlemisi kõrgele. Valitsus jälgis hindade tõusu suure tähelepanuga, et vajaduse korral astuda sellises olukorras korraldustega vahele. Tarvituse piiramist teostati ainult kohvi juures. Et kõiki varustusmajanduslikke abinõusid allutata ühele ühisele ettevõttele, asutati rahvavarustamise amet.

Läti.

Lätis tehti kõigile kaupmeestele, tööstureile ja käsitööstureile kohuslikuks seada sisse raamatud säilinud tagavarade kohta. Iga muudatus seisundi kohta tuleb teatada. Jaemüügil saavad kaupad ainult normaaltarvituse ulatuses need, kes on kaupmeestele tuntud. Säilinud tagavarad arvatakse olevat küllaldased, arvatud vilja suhkru ja vili.

Loomapidamise kergendamiseks on valitsus alandanud mitmesuguste loomasõotade hindu. Seevastu on aga ostujõu suurendamise eesmärgiga kõrgendatud suhkrunaeri (38 latilt 40-le) ja kartulihindu. Kõige rohkem tõsteti kanamunade hinda. Piirituse ja viinahinda kõrgendati tunduvalt, eesmärgiga piirata tarvitust.

Ungari.

Ungari nisusaadetised Saksa ja Itaaliasse on teostunud ettenähtud kava ulatuses segamatult.

Veiste väljavedu on lühikeste katkestuste järel teostunud taas võimaluste raames. Loomade edasise väljaveo kohta on kavandatud, kuma endise kokkuleppe kohaselt saadeti 30. sept. loomade saadetised ära. Valitsus on võtnud oma korraldusse ja määranud sundmajandamisele tähtsamad toorained ja poolkaubad. Sundmajandamisele määratud tooraineid ei tohi lasta käiku ega neid tarvitada muul viisil. Tarbeainete ja paljudele elatusvahenditele on määratud kindlaks kõrghinnad. Selliseina kehtivad keskmised turuhinnad 26. aug. tasemel. Kõrghinnad kehtivad nisu, rukki, odra, kaera ja maisi ning searasva, peki, sularasva, kaunvilja, kartulite, piima, või ja söötainete kohta.

Jugoslaavia.

Et mõjustada Jugoslaavia peamiselt vajalike kaupade sissevedu, on rahvapank nimekirja tunduvalt laiendanud, entti nende kaubaartiklite kohta, milised tulevad kontrolli alt vabast riigest. Paljude kaupade väljavedu on antud varem eesõigustatud väljaveoühisuste kontrolli alla. Selles nimekirjas on teiste seas nisu, veised ja karjasaadused. Pealeselle on arvuks teised kaubad antud rahvapanga devisa direktsooni väljaveokontrolli alla, nende seas peagu kõik põllumajandussaadused. Selleläbi on kindlustatud sisemaise tarviduste rahuldamine ja soovimatud segadused alatiseks kõrvaldatud väisikaubanduslikus läbikäimises.

Aug. algusest kohustati maa ringkondi varustuma elatusvahendite reservidega. Sept. määrati äsjamoodustatud riikliku direktsooni käsutusse toitetarvete hankimiseks 620 milj. dinarit. Sellise korralduse eesmärgiks oli võidelda spekulatsioonide ja elatusvahendite ühtede kätte kuhjumise ja teiste kaupade käigust kõrvaldamise vastu, et kaotada spekulatsioonid. Ühtlasi takistatakse sellega hindade tõstmist üle tavalise olukorra taseme.

Bulgaaria.

Hindade tõus põhjustas Bulgaaria valitsusel üldise hindade kontrolli sisseadmist. Hindade kindlaksmääramisel kehtivad 30. aug. hinnad. Kõrgema hinna võtmine ja kaupade ühe ning sama isiku kätte kuhjumine on keelatud. Ühes sellega on koostatud kaupade nimekiri, milles peab olema tähendatud ka kaupade

päritolu. Selles nimekirjas on koloniaalkaubad, jalanõudetarbed, raud, paber ja elektritarbed.

Rumeenia.

16. sept. otsustas ministritenõukogu panna seadusandlikult kehtima uus välisikaubandussüsteem ja teostada valvet väljaveo üle ning sissevedu korraldada ümber sõjamajanduse kohaselt. Kui senini moodustas tarbeainete sissevedu 60% kogu sisseveost, langob nüüd 45% relvastumisele ja riigi vajadusile, 30% toorainetele ja 25% kaupadele sisemaise toodangu täiendamiseks. Selles viimases kvootes määratud tarbeainete sissevedu piiratakse viimase võimaluseni. Kaubatagavarade, puuvilla, villakaupade, naha, nahaartiklite ja kasukate üle on seatud sõjaväe kontroll ja on antud osaliselt selle võimkonda.

Kreeka.

Hädakorrasseadusega määrati Kreekas, et seniseist imporditoidest peavad kas ühe või mitmesuguste kaupade sissevedajad ühisused moodustama ühisuse kogu impordi teostamiseks. Ühisused ositavad sisseveetavate kaupade oma liikmete vahel osamaksu suuruse järgi.

Turgukorraldava alamriigisekretär keelas vaba kauplemise ikodumaisest lõikusest saadud riisi ja maisiga. Riisi ja maisi uus lõikus tuleb teatada. Tarvituse korraldamiseks on teatud nädalapäevil määratud kindlaks loomade tapmine ja teistel nädalapäevil lihahüük, samuti ka lihatoitude valmistamine võorastemajades. Edasise korraldusega keelatakse enam kui ühe nädala toitainetagavarade hoidmine kodus, arvatud välja viin, õli, oliivid ja või. Jahuhinnad on määratud kindlaks ja jahu müümine viimasele ostjale kiirsendatud.

Itaalia.

Itaalia valitsus laiendas ja teravdas juba sept. algul oma seniseid väljaveokeelde. Teiste hulgas puudutas keeld rasva, puuvilla, mitmesuguste riidesortide, siidi, kunstlõnga ja tselluloosi väljavedu. Et ka spekulante takistada tegevusest, pandi kehtima korraldus spekulatsioonide ja kaupade kuhjumise ning käigust kõrvaldamise vastu. Sellest üleastujaid karistatakse 10 000 liriga või 3-a. vanglaga. Prefektid kutsuti üles teostama sündikalisete

organisatsioonide hinnatõstmise valvet. Eri- lised poliitseijaoskonnad valvavad toitekaupade hindade kujunemist.

Tarvituse piiramise abinõud võeti tarvi- tusele ainult mõnede kaupade kohta. Kohvi- müük eraisikute poolt on keelatud. Kaks päeva nädalas elatakse lihata. Erarajõuvank- rite liiklus katkestati täielikult. Bensinihin- da tõsteti 3,60 liitrilt 5 liitrile liitrilt. Sõetar-

vitust rahuldatakse ainult tungivalt tarvili- kuks tööstusliikluseks otstarbeks. Hulgi- ja jae- kaupmehed hakkavad ühiselt tegema oste. Nii on, näit. moodustatud kõigis provintsi- des pagarite ühispoed aktsiaseltside eeskujul. Iga pagar on liige ja peab omama 2—20 aktsiat à 50 liiri. Säärame süsteem võimal- dab varustada ja teostada kontrolli mihuse ja hinna üle.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

RAUDTEETEGEVUS 1939./40. EELARVEAASTA I POOLEL.

ACTIVITY OF RAILWAYS DURING FIRST HALF OF 1939/40 BUDGET YEAR.

1939/40. eelarveaasta I poole raudteede tegevus oli aktiivsem m. a. samast ajavahe- mikust kõigil aladel.

Maksulist kaupa veeti tänavu 1386 tuh. tn m. a. 1193 tuh. tn vastu, mis ületab m. a. veetud kaubakoguse 193 tuh. tn ehk 16,2%. Kauba- veo aktiivsus on tingitud sisemaa elavnenud vedude arvel, millised suurenesid 17,3%, kuna välisveod kahanesis 15,0%. Et aga välisveod ei moodusta nimetamisväärtset osatähtsust üldmaksulisest kaubaveost, on selle veoliigi kahanemise mõju väike. Importvedu oli 22 tuh. tn-ga võrdne. Eksportvedu kahanes aga 44,4%, m. a. 18 tuh. tn-lt 10 tuh. tn-le. Kuigi transiitvedu elavnes rohkem kui kahekordselt võrreldes mullusega, ei suuda see veoliik oma madala osatähtsusega muuta üldveo pilti. Vee- tud kaubakoguse aktiivsus mõjustas ka tn/km arvu suurenemist m. a. 127 626 tuh-lt 148 233 tuh-le ehk 16,1%. Eriti elavnes kaubavedu kitsarööpmelisel teel, mis oma 20%-se osa- tähtsuse juures üldveost ületas m. a. 30,5%-ga (31 987 : 25 520 tuh. tn/km vastu k. a. ka- suks), kuna laiarööpmelisel elavnes kauba- vedu tn/km järgi ainult 13,8%.

Kaubavedu raudtee-jõuvankreil näitab ko- guselt kahanemist, vaatamata saadetiste ar- vilisele tõusule, m. a. 10 257 tn-lt 9316 tn-le ehk 9,2%. Raudtee-jõuvankreil veetud kauba tn/km oli tänavu 146 tuh. Renditud jõuvank- reil suurenes veetud kauba kaal m. a. 3006 tn-lt 4491 tn-le ehk 49,4%, kuna tn/km arv on veetud kauba erinevale kaalule vaatamata 111 tuh-ga võrdne mõlema tegevusaasta I poolel.

Pagasi veeti 5,0 tuh. tn mulluse 4,7 tuh. tn vastu ehk 6,0% enam. Tn/km arv suurenes 3,7% ehk 420:405 tuh. vastu k. a. kasuks.

Tasuliste reisijate liiklus elavnes ka, kuid märksa tagasihoidlikumalt kaubaveost. Reisi- jate arv suurenes m. a. 6060 tuh-lt 6272 tuh- le ehk 3,5%, mis osaliselt mõjustas ka reis- km aktiivsust. Reis-km arv suurenes mõjus- tatuna ka ühe pikamaareisija keskmise sõi- dukauguse pikenenemisest 191 037 tuh-lt 205 912 tuh-le ehk 7,8%. Reisijateliiklus elavnes pea- miselt kohaliku III klassi kasustajate arvel, kuna välisühenduse liiklus ja II klassi kasus- tajate arv kahanes, esimene reis-km järgi — 7,5%, teine — 8,2%.

Elavnenud veod põhjustasid ka tulude suurenemist. Üldsummas laekus tänavu eel- arve I poolel 8940 tuh. kr. mulluse 8069 tuh. kr. vastu ehk 10,8% enam. Osatähtsusest esikohal on kaubaveost laekuv tulu, mis üle- tas m. a. 16,7% ehk 4901:4198 tuh. kr. vastu k. a. kasuks. Reisijateliiklusest laekus 3578 tuh. kr. mulluse 3406 tuh. kr. vastu ehk 5,0% enam. Pagasi- ja postiveost laekus 332 tuh. kr. tulu m. a. 325 tuh. kr. vastu, mis on 2,2% suurem mullusest. Passiivseks jäi ai- nult muude tulude liik, mis kahanes m. a. 140 tuh. kr-lt 129 tuh. kr-le ehk 7,9%.

Kokkuvõttes on eelarve I poole raudtee- tegevus järgmine:

	1939/40	1938/39	± arv	± %
kaubavedu: tn. tuh.	1 386	1 193	+ 193	+16,2
tn-km. tuh.	148 233	127 626	+20 607	+16,1
reisijateliikl. arv tuh.	6 272	6 060	+ 212	+ 3,5
reis-km. tuh.	205 912	191 037	+14 875	+ 7,8

	1939/40	1938/39	± arv	± %		1939/40	1938/39	± arv	± %
pagasivedu tn. tuh.	5,0	4,7	+ 0,3	+ 6,0	rendit. jõuvankr. tn. tuh.	4,5	3,0	+ 1,5	+40,4
tn-km. tuh.	420	450	+ 15	+ 3,7	tn-km. tuh.	111	111	—	—
vedu raudteesjõuvankritega					tulud üldse kr. tuh.	8 940	8 069	+ 871	+10,8
tn. tuh.	9,3	10,2	0,9	- 9,2	sellest reisirj.-veost tuh.	3 578	3 406	+ 172	+ 5,0
tn-km. tuh.	146	.	.	.	kaubaveost tuh.	4 901	4 198	+ 703	+16,7

RAHVUSVAHELISTE TOORAINETURGUDE SEISUND. MARKETING CONDITIONS OF RAW MATERIALS.

Rahvusvahelistel tooraineturgetel ei ole viimaseil nädalail toimunud üldjoonis suuremaid muutusi. Erandi moodustab vaid tekstiiltoorainete turg. Puuvillaturul võib konstateerida elevust. Ühelt poolt on puuvillatarvitus sõjaolude tõttu kasvanud, teisalt kardetakse raskesti puuvilla hankimisel Ameerikast Euroopasse seoses neutraliteediseaduse muutmisega ja cash and carry — klausli kohandamisega. Puuvillahanked Ameerikast Euroopasse toimusid nimelt senini peamiselt ameerika ja saksa laevadega. Olude muutudes on Ameerika—Inglise kokkulepe puuvilla ja kummi vahetamise kohta juba ses mõttes modifitseeritud, et puuvilla vedu Ameerikast toimub inglise laevadel, kummi vedu Inglisest seevastu ameerika laevadel. American Middling'i hind tõusis viimaseil nädalal 9,60 cendilt 9,88 cendile. Enne sõja puhkemist oli hind 9,11 centi lb. Praegu on ameerika puuvilla hind seega ca 6% kõrgem kui samal ajal mullu. Inglise naela viimane langus mõjus ses suunas, et inglise puuvillatööstus suurendas puuvillatellimusi.

Toorsidi hinnanoteering New Yorgis tõusis viimaseil nädalal 3,08 \$-lt 3,21 \$-le. Võrreldes sama ajaga 1938. a. ulatub toorsidi hinnatõus seega 90%-le.

Džuuditurul valitseb praegu terav võistlus ameerika ja inglise ostjate vahel. Inglise taotlevad üldise oma tellimusi kaubaturgudel hankelepungute sõlmimist pikemale ajale. Senini on inglasi juba õnnestunud kindlustada endile pikemale ajale ette suurema osa Austraalia villatoodangust, Egiptuse puuvilla ekspordist, Argentiina lihatoodangust, Lõuna-Aafrika vasetoodangust ja Kanada tina- ning tsingitoodangust. Kokkuleppeid mitmesuguste toorainete hankimiseks on sõlmitud ka Türgiga. Kanadast on ostetud suuri koguseid nisu. Ühtlast tehti inglise veskitööstusele kor-

raldus, et see jahvatamisel tarvitaks 40% ulatuses manitoba nisu.

Teraviljahinnad püsisid viimaseil nädalal õige kindlana. Võrreldes sama ajaga mullu, on Chicago nisu hind ca 36% kõrgem, kuid argentiina nisu hind püsib samal tasemel. Argentiina maisi hind ulatub nüüd 7,24 pes. 100 kg kohta. Võrreldes mulluse sügisega on hind tõusnud 17%.

Mis puutub kartellitud kaupadesse nagu kummi ja metallidesse, siis arvatakse, et nende pakkumine tõuseb lähemal ajal seoses väljaveokvootede suurendamisega. Senised väljaveokitsendused on tekitanud suurt kahju metallikaubandusele Londonis. Nii oli Prantsuse, näit., hiljuti sunnitud tellima ca 150 000 tn vaske ühendriigist. Vase hinnanoteering New Yorgis ulatub nüüd 12,50 cendile lb. Võrreldes eelmise sügisega on hind seega 11% kõrgem. Sõja puhkemisel oli vasehind 10,50 centi lb. Viimaseil nädalail on vasehind kõikunud vaid kitsais piires.

Kummihind on tõusnud õige tunduvalt. Standard street-kummi hinnanoteering Londonis ületab 11¼ d ja on seega saavutanud kõrgeima seisu pärast 1937. a. kevadet. Kummihind Londonis ei ole siiski veel saavutanud paniteeti kummihinnoteeringuga New Yorgis. Seal püsib crepe nüüd loco ca 22,31 centi timber üb 16¼ centi vastu sõja puhkemise ajal. Võrreldes sama ajaga mullu ulatub hinnatõus nüüd 39%-le. Ühendriigi tarvitavad umbes pool kogu kummiekspordist maailmas. Seejuures ei oma ühendriigid aga ise ühtegi kummistandust.

Praegu näib siiski võtvat maad arvamus, et kummitarvitus maailmas vaevalt kuigi tunduvalt kasvab sõja tagajärjel. Kuigi kummit ohttrasti tarvitatakse mitmesuguseiks sõjailiks otstarveteks, väheneb kummitarvitus tei-

salt eraotstarbeiks. Saksa omab kummitarbijana kolmandat kohta maailmas. Viimaseil aastail ostis Saksa rahvusvahelisel kummiturgudel 90.—100 000 tn kummit. Kaubandussõja tagajärjel on Saksale aga juurdepääs kummiturgudele talkestatud, nii et ta praegu saab väljaspoolt vaid murdosa normaalsisseveost. Kummi tootmiskvoote, milline k. a. I poolel ulatus vaid 50%-le standardtonnaažist, tõusis aasta III veerandil 60%-le ja ulatub nüüd

75%-le. 1940. a. I veerandi kohta tõsteti kummi tootmiskvoote veelgi ja nimeit 80%-le. Kartell kavatsesvat säilitada ka tulevikus kontrolli turu üle, et vältida ebaterveid vesivõsuid hinnakujuumemise allal. Kummitstanduste tootmismahnt kindlustaks igatahes selliseile püüdele edu. Nähtavad kummitagavarad ulatusid sõja puhkemise ajal 370 446 tn-le. See vastab 4 kuu tarbimisele. Sõja esimese 2 kuu jooksul on see positsioon pigemini paranenud.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Abja Kartuliühisusele, Abja mõisas, Tartumaal asetseva „Abja“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks aurumasin 20 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Viitina Kartuliühingule, Viitina asunduses, Rõuge vallas, Võrumaal asetseva „Viitina“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● K. Kerem'ile, Vilo vallas, Petserimaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Keremi“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 6 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● A. Saar'ele, Taebla vallas, Läänemaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Taebla“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks aurumasin 20 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Ontika Kartuliühingule, Ontika asunduses, Kohtla vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Ontika“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Harju-Madise [Kartuliühisusele Kloostri vallas, Amari asunduses, Harjumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Amaril“ piiritustööstuses töötada kuni 1. X 40. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks auruma-

sin 15 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Ambla Kartuliühisusele, Ambla vallas, Järvamaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Linnapää-Rägavere“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölit. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Riigi Ringhäälingule, Tallinnas, Estonia pst. 25 laoruumi ning remonttöökoja asutamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks 6 el.-mootorit 6,8 HJ. Toimetatakse Ringhäälingu masinate ja aparaatide parandus- ning korrastustöid ja ehitatakse vajaduse korral ka uusi aparate.

● Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonnale, tema Särevere vallas, Järvamaal, piimatehase juures asetsevas turbarabas turbatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 12 töölit. Jõuandjaks 2 traktorit 15/30 HJ ja 10/20 HJ. Toodetakse aluspõhu- ja küteturvast.

● Jalaõude valmistamise artellile „Täht“, Viljandis, Tartu 9, asetseva jalaõude tööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 15 töölit. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 3,3 HJ. Valmistatakse meeste- ja naistejalaõusid.

● R. Veber'ile, tema Tallinnas, Luteri 48 asetsevas ning ümberkorraldatud „Ultra“ nimelises portselanitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 25 töölit. Jõuandjaks 5 el.-mootorit 11,6 HJ. Valmistatakse ja dekoreeritakse igasugu esemeid portselanist ja fajansist.

● J. Kollist'ile, Pärnus, Kuressaare m. 11 asetseva nahatööstushoone juurde-

ehitiste püstitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 31 tööl- list. Jõuandjaks 5 el-mootorit 62 HJ. Val- mistatakse voodri-, portfelli-, kinda- ja kasu- kanahka ning kroomist pealis- ja tallanahka.

● Põllutööministeeriumi Asundusametile, tema Eko asunduses, Lelle vallas, Pärnumaal asetseva põllutööriistade ja -masi- nate parandustöökoja korraldami- seks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 8 tööl- list. Jõuandjaks petrooleumimootor 4 HJ. Parandatakse Asundusametile kuulu- vaid põllutööriistu ja -masinaid.

● Eesti Kammivabriku „Estico“ omani- kule M. Reich & Ko-le, Tartus, Teguri 26/28 asetsevas kunstsarve- ja tselluloiditööstuses atsetooni hoiukeldri ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● B. Besprosvanny'le, Tallinnas, S. Tartu m. 69 asetsevas ning ümberkorraldatavas ku- dumistööstuses keskkütte korstna üm- berehitamiseks.

● A/s Esimene Eesti Põlevkivitööstusele tema Tallinnas, Uues Sadamas asetsevas õi- laos maa-aluse paagi ehitamiseks ja sisseseadmiseks õigusega hoida selles kuni 45 000 l bensiini.

● Porkuni Kartuliühisusele, Assamalla vallas, Virumaal asetseva „Porkuni“ piiri- tus- ja tärklistööstuse korraldami- seks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 8 tööl- list. Jõuandjaks aurumasin 24 HJ ning 4 el-mootorit 72 HJ. Toodetakse tärklis- t ning piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Lohu Kartulikasvatajate Ühingule, Ko- hila vallas, Harjumaal asetsevas ning ümber- korraldatavas „Lohu“ piiritustööstu- ses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töö- list. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Lasinurme Kartuliühisusele, Lasinurme asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümber- korraldatud „Lasinurme“ piiritustöös- tuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töö- list. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Vaivara I Kartuliühisusele, Türsamäel, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatavas

„Türsamäe“ piiritustööstuses tööta- miseks kuni 1. X 40. Ettevõttes töötab 5 töö- list. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Vanamõisa Piima- ja Kartulisaaduste Töötlemisühingule Vanamõisa asunduses, Hal- jala vallas, Virumaal asetsevas ning ümber- korraldatud „Vanamõisa“ piiritustöös- tuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töö- list. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● J. Girard'ile, Selja asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Selja“ piiri- tustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 tööl- list. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toode- takse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Pandivere Kartuliühisusele, Pandivere asunduses, Vao vallas, Virumaal asetsevas ning ümberkorraldatud „Pandivere“ piiri- tustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 6 tööl- list. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrval- saadusi.

● Rasina Kartuliühisusele, Rasina asun- duses, Ahja vallas, Tartumaal asetseva „Ra- sina“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töö- list. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Kirna-Kohatu Kartuliühisusele, Kirnas, Harjumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Kirna-Kohatu“ piiritustööstuses töö- tamiseks. Ettevõttes töötab 4 tööl- list. Jõu- andjaks aurumasin 8 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Kastre Mäksa Kartuliühisusele, Kastre vallas, Tartumaal, asetseva ning ümberkor- raldatava „Kastre-Mäksa“ piiritustöös- tuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 3 tööl- list. Jõuandjaks au- rumasin 12 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● Riigimõisade Valitsusele tema Vao val- las, Virumaal asetseva „Triigi“ piiritus- tööstuse korraldamiseks ja sisseseadmi- seks. Ettevõttes töötab 4 tööl- list. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toode- takse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Välisurgudele saadav hind püsis e. n. tasemel, mistõttu ka meele eksportvõihinna-noteering jäi e. n. tasemele, s. o. 186 s. kg franko saatejaam. Noteeritud hind kehtib 23. XI — 3. XII s. a. sissetulnud või kohta. Kuna alates 23. XI s. a. tõsteti riiklikult kindlustatud võihinda kr. 2.00-le kg, saavad piimatalitused või eest 14 s. enam kui noteeritud hind. Tendents võiturul rahulik.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi	205—210,	kõrgivõi	185—200
Tartus	—	"	205—210,	"	195—200
Viljandis	—	"	210,	"	195—200
Valgas	—	"	210,	"	190—205
Pärnus	—	"	205—210,	"	190—195
Narvas	—	"	205—210,	"	190—200

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Maailma juustuturul valitseb kindel tendents. Saksas on turg kindel, toodang näitab m. a-ga võrreldes tõusu. Prantsuses nov. juustuhinnad tõusid ja mitmed juustusordid ületasid m. a.

Taanis on piimakokkutulek juustutööstusse vähenenud, mistõttu ka juustutoodang langeb. Turg on kindel.

Tallinnas noteeriti juustuhindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. XII juustule järgmised hinnad:

Eksportjuust, mis on vanem kui 120 päeva:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	130 s. kg.	120 s. kg.
12 B "	117 " "	107 " "
11 A "	118 " "	108 " "
11 B "	115 " "	105 " "
10 ABC palli	100 " "	100 " "

Siseturu juustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 110—124 s. kg, hollandi juust 100—110 s. kg, baksteini juust 100—110 s. kg ja tšehhi juust 110—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg, 45% rasvasisaldusega 130—160 s. kg ja 50% rasvasisaldusega 170 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest praeguse võihinna taseme juures järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	185 s. kg.	175 s. kg.
12 B "	162 " "	152 " "
11 A "	163 " "	153 " "
11 B "	140 " "	130 " "

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turu seisundis ei olnud muutusi. Hinnad püsivad juba kolmas nädal kõrgendatud tasemel.

Lihaekspordi ühistapamajad jätkavad endiselt peekon- ja elussigade ostu piiramata arvul. Ekspordiks ei võeta vastu poeginud emiseid.

K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad seakasvatajalle peekonisigadest järgmisi hindu s. kg-lt:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	100	95	89	Sise-
55,5—59 "	95	91	85	turu-
72,5—75 "	95	91	85	hinnad
75,5—80 "	91	87	84	

Elussigade hindadeks noteeriti:

110—120 kg. rasked	70 s. eluskaalu-kg.
121—160 " " "	78 " " "
üle 160 " " "	70 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade ja lihaturul algas m. n. tapaveiste pakkumise rohkusega, mis nädala jooksul veelgi suurenes, kuna nõudmine il-

made taassoojenedes nõrgenes; hind nõrgenes 2—5 s. liha kg-lt. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu.

Nädala keskmiselt maksus veiselihha:

Suured pullid, rammusad 44—47 s. ja keskmised 42—43 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 41—44 s., keskmised 39—41 s. ja lahjad 37—39 s. kg; eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 27—30 s. ja väiksemad pullid 23—25—27 senti kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 25—27 s., rammusad 40—43 s., keskmised 30—35 s., lahjad 21—25 s. ja praak (rebaseile) 19—21 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 16—23—30—35 s. kg.

Mullikad: nuumatud 52—57 s., rammusad 41—44 s., keskmised 39—41 s. ja lahjad 30—39 s. kg; eluskaalu alusel 19—25—28—35 s. kg.

Vasikate pakkumine-nõudmine oli kesk-

miselt tasakaalus; hind veiselihahinna nõrgenemise mõjul nõrgenes siiski 3 s. liha kg-lt. Tapetud vasikad ühes nahaga, nuumatud 65—70 s., rammusad 50—55 s., keskmised 45—50 s. ja lahjad 40—45 s. kg; eluskaalu järgi 33—38—41—52 s. kg.

Tapetud lambad, ilma nahata, rammusad 50—53 s., keskmised 43—50 s. ja lahjad 40—43 s. kg.

Ekspordilambaliha hind püsib juba mõnda aega ühtlasel tasemel, s. o. makstakse Tallinna tapamajade juures 1 kr. kg; eluskaalu järgi franko saatejaam 42 s. kg.

Sigade pakkumine üle keskmise, nõudmine tagasihoidlik, hind nõrgenes 2 s. kg-lt. Tapetud sead ühes peade-jalgadega noored peekonkaalulised 80—83 s., rasvasead 78—81 s., lihasead 76—80 s. ja vanad poeginud emised 65—73 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturu seisund jäi püsima e. n. tasemele. 1. dets. s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkadele hinnad franko vastuvõtupunkt 4—10. dets. järgmiselt:

Veisena had, värsked, I sort 80 s., II sort 70 s. ja III sort, praaknahad, 55 s. kg; soolatud nahad I sort 96 s., II sort 87 s. ja III sort, praaknahad, 70 s. kg. Tendents selgusetu.

Vasikanahad, kuivad, I sort, kerged värskelt kuni 3,5 kg kr. 4.25 tk., II sort värskelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.35 ja III sort, praaknahad, kr. 2.60 tk. Tendents kindel.

Lambanahad, I sort OJ kr. 4.10 tk., II sort J kr. 3.50 tk., III sort L kr. 2.75 tk., IV sort K kr. 2.25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.80 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad, I sort soolatud 17 kg ja üle ning värskelt 20 kg ja üle kr. 10.—tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värskelt alla

20 kg rasked kr. 6.50 tk. ning III sort praaknahad kr. 3.50 tk. Tendents selgusetu.

Karusloomanahkadeturu seisund püsib endisel tasemel. Esmakordselt noteeriti käesoleval hooajal ka orava- ja mägranaha hind.

Börsikomitee juures noteeriti 1. dets. karusloomanahkade hinnad franko vastuvõtupunkt: järgmiselt:

Jahi, täisväärtuslikud karusloomanahad: metsjänese kr. 0.40 tk., punarebane kr. 16.—tk., tuhkur (tõhk) kr. 5.75 tk., nirk kr. 3.—tk., orav kr. 0.50 tk., naarits kr. 17.—tk. ja mägra kr. 4.—tk.

Hõberebase, täisväärtuslikud karusnahad: mustad ja tumedad kr. 36—80 tk., veerandhõbe kr. 44—90 tk., poolhõbe kr. 53—100 tk., kolmveerandhõbe kr. 64—100 tk., täishõbe kr. 69—130 tk. ja vigastatud nahad kr. 27—70 tk. Tendents karusnahkadel selgusetu.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemises ei esinenud välisturgudel erilist muutust, mistõttu ka meie ekspordimunade hinnanoteering jäi endisele tasemele, s. o. 135 s. kg franko kogumispunkt. Samuti jäi endiseks siseturumunade hinnanoteering, s. o. 130 s. kg ja väikeste (20—45 g raskuste) kanamunade hin-

nanoteering, s. o. 100 s. kg franko kogumispunkt. Tendents vaikne.

K. a. nov. eksporditi „Eesti Munaeksporti“ andmeil 1501200 kanamuna m. a. sama kuu 916560 tk. vastu, tõus seega 64%. Kogu k. a. 11 kuu jooksul eksporditi kanamune 48931200 tk. kuna mailu samal ajal —

40 679 640 muna. Seega on tänavu veetud rohkem välja üle 8 milj. muna.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	18—18	Valgas	17—19
Tartus	16—17	Pärnus	15—17
Viljandis	18—20	Narvas	16

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahind püsib endisena. Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 4. dets. s. a. Tallinna kohta lahtisele piimale järgmised hinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 14 s. l. ja müügil piimatööstustele 13 senti liiter, II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. Nõudmine piima järele on hea ja et rahuldada kõiki piimanõudmisi, piimatööstused toovad piima Tallinnast kaugemalasuvatelst piimaihingutest Tallinna.

Kui eelmistel nädalatel osa piimakauplusi veel maksis piimatoojatele II valiku rõõskpiima eest 11 s. l., siis nüüd on II valiku piima üldhind 12 senti liiter.

Oktoobrikuus maksis P. K. „Võiekspordi“ keskmieerei Tallinnas piima vastuvõtul 2,7 senti rasvahiikust. Novembrikuu hinda ei ole veel välja arvestatud, kuid arvata on, et see ei tõuse, sest sellal, kui tõusis piimahind, mida talupidajad otse piimakauplustele anna-

vad, ei tõusnud vastavalt Majandusministeeriumi korraldusele keskmieerei poolt kauplustele antavate piimaliikide hinnad. Need jäid endisteks.

Linnaümbruses teostasid senini väiksemad piimaärid piima kokkuostu liitri alusel. Nüüd on Vilmanseni piimaäri hakanud piima kokku ostma ka rasvaprotsendi alusel. Nimetatud firma maksab Rael praegu 8,5—9 senti piima liitrist.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—19	—	15—16	13—14
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	12
Pärnus	18	14	—	13
Viljandis	15	—	—	11—12
Rakveres	16	—	—	12
Valgas	16	—	—	11
Võrus	—	—	—	12—13
Tapal	—	—	11	10
Kuressaares	—	—	—	13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad m. n. nättasid P.-Am. Ühendriige kui ka Kanada turgudel tõusutendentsti. Hindade tõus ilmnes juba osaliselt nädal varem, kuid siis oli hinnatõus tagasihoidlikum.

Rukkihind m. n. keskmiselt tõusis Chicagos e. n. 51,33 c buš. 54,30 c buš., s. o. 5,8%, Winnipegis tõusis rukkihind e. n. 55,40 c buš. 59,98 c buš. s. o. 8,33%.

Nisuhind m. n. keskmiselt tõusis Chicagos e. n. 88,33 c buš. 90,60 c buš., s. o. 2,5%, ja Winnipegis 70,30 c buš. 74,30 c buš., s. o. 5,7%.

Maisihind m. n. keskmiselt tõusis Chicagos e. n. 50,33 c buš. 51,92 c buš., s. o. 3,2%.

Sisemaa-linnade turgudel oli teraviljamüük tagasihoidlikum kui mõned nädalad varem. Müükide tagasihoidlikkus oli arvutatavasti tingitud halbade teede- ja ilmastikuoludest, kuid osalt ka sellest, et riiklike teraviljaost on lõppenud. Riiklike ostude ajal aitas turuläbikäike suurendada asjaolu, et villi toodi vastuvõtupunkti, ja juhul, kui see seal ei leidnud vastuvõtmist, müüdi ta erakaupmeestele.

Vaatamata pakkumiste vähenemisele jäid hinnad püsima enamvähem e. n. tasemele. M. n. keskmiselt maksusid teravili ja teraviljasaadused sisemaa-linnade turgudel s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	Rukki-jahu	Nisu-jahu
Tallinnas	20	22	18	14	20	30
Tartus	15	19	16	10	17	30
Narvas	20	20	16	14	20	30
Rakveres	16	19	13	9	19	28
Pärnus	16	22	15	12	19	27
Viljandis	17	20	15	9	19	28
Valgas	16	20	15	11	17	27

LINATURG. — FLAX MARKET.

Inglise linaturul on tegevus taas elavneud, on saadud litsentse lina väljavoeks Bel-

giast Inglise. Läti livoonia hinnaks on £ 54 (kuillas) R-sordi alusel fob Riia ja Võru-

Petseri lina hinnaks £ 95 R-sordi alusel franko Tallinna kaubaladu.

Belgia linaturul on elav nõudmine, kuna ostjaina esinevad prantsuse, inglise ja saksa linaketrajad ning hinnad püsivad kindlana, vaatamata sellele, et lina turuletulek on õige suur.

Läti linamonopoli kokkuostupunktid hakkasid 6. nov. ostma lina kokku juba varem kindlaksmääratud hinnaga, s. o. 1,55 Ls R-sordi kg-lt. Kanepiikiu kokkuostuhinnad on, nagu varem teatati, 1,75 Ls I sordi kanepiikiu kg-lt.

Linaturustamine m. n. oli meil kaunis hoogus. Kokkuost oli elav. Hinnad olid stabiliseerunud enamvähem kindlale tasemele. Võrreldes eelmiste nädalatega oli hind veidi tagasihoidlikum.

Petseri laadale 1. det. toodi 9 vagunit, s. o. 90 000 kg lina, mis müüdi hinnaga keskk-

miselt kr. 1.50 R-sordi alusel. Ka Võru laadale oli e. n. rohkesti lina, samuti olid linarohked teised Võru- ja Petserimaal peetud laadad.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 30. XI k. a. noteeriti linakokkuostuhinnad riiklike standardisortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s:

Võru- ja Petserimaal Mujal Eestis		
R	150	147
HD	141	138
D	132	129
OD	123	120
LOD	114	111
H	105	102
Takk I sort		98
Takk II sort		88
Takk III sort		78
Ehitustakk		15—20

Tendents kindel.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. oli elavam nõudmine söögikartulite järele. Peagu igapäev tuli Tallinna ca 10 vagunit kartuleid. Linna varustamiseks lähed neist kartuleist vähe; kartulärid rahuldavad praegu ka Saaremaa põllumeeste nõudmist kartulite järele. Saaremaa vajadus võib tõusta kuni 10 000 kv-le, millest suurem osa soovitakse seemnekartulitena. Söögikartuleid saadeti osalt juba m. n. teele, osa läheb veel k. n. algul. Suurema nõudmise tagajärjel söögikartulite hinnad raudteejaamades veidi paranesid.

Varemaal aastail nov. ja det. oli Rootsis elav nõudmine väliskartuli järele; kuid k. aastal viimaseil nädalail, ei ole Rootsi üldise veetud kartuleid sisse, vaatamata sellele, et Stokholmi hulгимüügihinnad on tänava kallimad, näit. okt. 1938. a. oli keskmise hind Rkr. 7,30, k. a. aga tõusis Rkr. 8,60-le.

K. a. sügisel valitsemud soojad ilmad on

võimaldanud rohkesti tuua turule oma maa kaupa, millega rahuldatakse ka suurlinna tarvitus.

Tööstuskartulite ostmine piiritusvabrikuis kestab endiselt edasi. Nov. lõpul töötasid juba kõik vabrikud, arvatud välja paar vabrikut, millised üldise ei hakka tööle.

Tööstuskartulite hinnad m. n. püsisid e. n. tasemel.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. XII 39 noteeriti Börsikomitee ruumes järgmised väljamaksuhinnad põllumeestele:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 3.30—3.50 kv.

2. Tööstuskartul tärklisvabrikuis 14—15 s. tärklise kg.

P.-Eesti piiritusvabrikuis 15—17 s. tärklise kg. Tendents kindel.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Köögiviljaturg on vaikne. Pakkumine on väike ja hinnad püsivad m. n. tasemel. Hinnatõusu on märgata tomatite juures, nõrga mihusega tomatid maksuvad 50—150 s. kg, kasvumajatomatite eest nõutakse 2.50 kr. kg. Ka salat on kallim, maksudes kuni 2 kr. kg e. n. kr. 1.50 vastu.

Õunte müük on täiesti jaemüüjate käes, kuna hulгимüüki kastiviisi toimub õige vähe.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 1. XII järgmiselt:

Õunad, eksportikõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt, talisordised 38 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportikõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 15 s. kg. Tendents püsiv.

Sigurid, eksportikõlblikud, pakkimisku-

ludeta, franko kokkuostupunkt 27 s. kg. Tendents ootav.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko ladu Tallinn ca 5 kg neto plektoosides kr. 2.70. Tendents rahulik.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 18 s. kg. Tendents pisiv.

Võrreldes e. hindade noteerimisega 24. XI

on hinnad kõik endised. Ära on jäänud sügisja antonovkasordiste tööstusõunte noteering.

Tallinna turul maksusid 4. XII:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	20—60	Peet	15—20
Jõhvikad	80—85	Porgand	15—20
Tomatid	50—250	Kõrvits	15—20
Sibulad, vene	20—25	Salat	150—200
Peakapsas	12—17		s. tk.
Hapukapsas	25—30	Kurgid, hapend.	4—10
Kaalikas	15—18	Sibul, roheline	5—7

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. valitses siseturukalakaubanduses endiselt nõrk seisund. Parimaid kalasorte müügil vähe, mistõttu hinnad võrdlemisi kõrged. Koha I valik 130—150 s. kg, II valik 100—120 s. kg. Haugi pakuti 60—80 s. kg, nõrgema valikuga ja väiksemaid nõuti 40—50 s. kg. Meresõrga müüdi 80—120 s. kg. Peipsi räabisest nõuti 40—50 s. kg. Suuremas valikus oli ainult Pärnu lahe vimba ja särge. Vimba müüdi suuruse järgi 30—40 s. kg ja särge 15—20 s. kg. Nende odavuse tõttu nõudmine elav.

Räimekaubandus. Rahuldav räimesaak võimaldas küllaldaselt varustada siseturgu värske räimega ja ka soolamiseks suuremal arvul.

Tallinna lahe kalastus andis suuremaid saake nädala viimasel poolel, kuna esimesel poolel oli see väiksem. Toodang läks peamiselt värskena müügil, sest nõudmine oli suur. Toodangu kõikumus mõjus ka räimehinmale.

Tallinna kalasadamas maksti kalureile 27. XI 8—12 s. kg, 28. XI 13—20 s. kg, 29. XI 22—23 s. kg. 1. XII 10—14 s. kg, 2. XII 7—10 s. kg.

Turul müüdi räimi vastavalt 10—25 s. kg, üksikul juhu ka 8 s. kg.

Narva lahest tuli mõnel püügipäeval kuni 8000 kg. Kalureile maksti 5—8 s. kg. Osa toodangust läks värskena, siseturule ja osa soolamiseks.

Saaremaa läänepoolseis rannavetes oli räimesaak rahuldav. Kalureile maksti 6 s. kg. Toodang läks peamiselt soolamiseks.

Kilusaak üldiselt nõrk. Ainult Saaremaa rannavetes (Vaigul) liikus mõnesid kiluparvi. Kalureile maksti 25 s. kg. Saak läks kalatööstusse. Tallinna turul oli müügil ainult üksikuid kastitüüsi hinnaga 50—55 s. kg. Nõudmine kilule elav.

Tursakaubanduses seevastu valitses elav tegevus. Tähtsamad püügikohad asetsevad Harju rannavetes, kus tuli nädala kestel turska ca 60 tuh. kg. Toodang reaaliseeriti värskena osalt Tallinna turul, osalt sisemaal. Kuid ka väälja veeti suurem kogu värskena. Tallinna kalasadamas maksti suurest tursast 7—12 s. kg, väikesest 3—8 s. kg, kuna keskmiseks hinnaks kujunes 9 senti kg, milline on tunduvalt kõrgem eelmisest nädalast.

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 4. XII k. a. noteeriti järgmised värske ja eluskala kokkuostuhinnad.

Koha, värske eksportkõlblik a) kaal 1—3 kg kr. 0.90 kg fr. rannik; b) alates: pikkus 38 cm — 1 kg raskusega hind kr. 0.65 kg fr. rannik. Tendents kindel.

Haug, värske, eksportkõlblik a) merehaug hind: kr. 0.45 kg fr. rannik; b) järvehaug kr. 0.43 kg fr. rannik; c) elushaug (sumpades) kr. 0.50 kg fr. rannik. Tendents kindel.

Ahven, värske eksportkõlblik kaal alates 150 g hind kr. 0.20 fr. rannik. Tendents kindel.

Tursk, värske eksportkõlblik kaal alates 1 kg hind 8½ s. kg franko Tallinn vastuvõtupäevadel neljapäeval ja reedel. Tendents ootav.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

LÄTI TELLISKIVITÖÖSTUS JA MÜÜGIKORRALDUS. LATVIAN BRICK INDUSTRY AND ORGANISATION OF SALES.

V. Peil.

K. a. hooajal tegutses Lätis kokku 242 telliskivitehast, neist 42 töötas hoffmanni ringahjudega ja ülejäänud 200 väiksemat tehast lihtahjudega. Telliskivitootmise hooaeg kestab Lätis keskmiselt 100—120 päeva aastas, s. o. ajavahemikul mai algusest kuni sept. lõpuni. Sesoonsus telliskivide tootmise alal, nagu meilgi, raskendab varumast tööstusele alatist asjatundjate tööliste kaadrit. Ühtlasi takistab ta ka hoogsat ratsionaliseerimist, mis Lätis sel tööstuse alal võeti päevakorraks. Mõned läti telliskivitehased on küll muretsenud uusi masinaid, täiendanud savi ja telliskivi veovahendeid ja riik on sellele tõhusalt aidanud kaasa. Kuid kõik need abinõud ei ole osutunud veel küllaldasiks, et alandada tootmiskulusid (keskmine telliskivi omahind püsib 30 lati piires 1000 telliskivi). Telliskivitööstuse mehhaniseerimise ja tootmiskulude alandamise püüete kõrval tehakse Lätis katseid ka uute telliskivisortide valmistamiseks, millised vormilt ja kaalult oleksid vastanud välisturgude erinõudele. Senini Lätis valmistatud telliskivi kaal ja kuju osutudki üheks põhjuseks, miks ei saadud tõhusamini arendada telliskivieksporti. Selle kõrval esineb muudugi veel teisi takistavaid tegureid, nagu ebasoodsad transportolud (mitmekordne ümberlaadimine), tööstustegevuse sesoonsus, tollikitsendused jne., kuid ka telliskivi sortimendil oli sünni oma mõjuv tähtsus. Peale telliskivide valmistab läti telliskivitööstus suuremal arvul põllutorusid. Arvud näitavad läti telliskivitööstuse toodangu arengut viimaseil aastail.

Läti telliskivitööstuse üldtoodang.

	Telliskivid		Põllutorud		Üldväärtus
	arv (milj. tk.)	väärtus (1000 latit)	arv (milj. tk.)	väärtus (1000 latit)	
1938	116,0	4 400,0	10,0	600,0	5 000,0
1937	96,6	3 248,0	5,7	284,0	3 532,0
1936	82,2	2 287,0	4,9	207,0	2 494,0
1935	59,3	1 689,0	3,9	195,0	1 884,0
1934	45,5	1 289,0	3,9	177,0	1 466,0
1933	29,6	830,0	2,2	99,0	929,0

Nagu neist arvudest nähtub, on läti telliskivitööstustoodang viimaste aastate kestel käinud suurt tõusuteed. Võrreldes 1935. a. on telliskivitoodang tõusnud kahekordseks ja võrreldes 1933. a. isegi neljakordseks. Suurt tõusu näitab ka põllutorude-toodang. Kogu telliskivitoodang Lätis tarvitati siseturul. Kui veel 1937. a. toodangust ei jätkunud sisemaise hoogsa ehitustegevuse rahuldamiseks, näitas 1938/39. a. hooaja telliskivitööstuse toodang juba ülejääki ümmarguselt 20 milj. tk. Põhjusina võiks mainida siin ehitustegevuse piiramist ja telliskivitööstuse toodangu järsku suurendamist.

Peale erakapitali võtab telliskivitööstusest osa oma kapitaliga ka riik põllutööstuste riiumi, Latviija krediitpanga ja Latviija põllumajanduspanga kaudu, milliste osavõtul loodi telliskivitööstuse keskus — a/s. „Kieģelnieks“. A/s. „Kieģelnieks“il on kasustada 10 telliskivitehast Cesisis, Krustpilsis, Kuldigas, Daugavpilsis ja mujal. Peale selle on telliskivituru korraldamiseks asunud telliskivitehaste sundkattelleerimisele, kus riik etendab juhtivat osa.

Tulekindlate ehitiste propageerimiseks ja soodustamiseks maal korraldab riik telliskivimüüki põllumeestele soodustatud hindadega, makstes juurde kuni 50% telliskivihinnast. See toimub Põllutööstuste riiumi ehitusosakonna kaudu, milline on sõlminud telliskivitehastega vastavad lepingud. Nende lepingute kohaselt saavad põllumehed telliskivi soodustatud hindadega vahenditult telliskivitehastelt, kuna riikliku juurdemaksu vahekorjate oendamise toimub vahenditult põllutööstuste riiumi ja telliskivitehase vahel. Et saada telliskivi soodustatud hinnaga, nõutavad põllumehed kohalikul vallavalitsusel tõenduse, et ostetav telliskivi läheb põllumaj.-ehitiste püstitamiseks. See tõendus esitatakse lähemale telliskivitehasele koos kviitungiga telliskivi eest makstud summa kohta, mida tasutakse kohalikus postkontoris põllutööstuste riiumi arvele. Enne neid toiminguid tuleb

põllumehele leppida telliskivitehasega kokku ostetavate telliskivide arvu, nende saamisaja ja kohaletoimetamise tähtaegade üle. Kuigi põlutöömin. ei ole veel kõigi telliskivitehastega lepinguvahekorras, ei tekita see takistusi põllumeestele sooritada telliskiviosste mainitud tehaseilt. Vahe seisneb ainult selles, et tehas müüb neile telliskivi täishinnaga ja riiklik juurdemaks makstakse otse ostjale põllumehele. Riiklik juurdemaks on keskmiselt 13 lat. 1000 tk. Määrus selle kohta hakkas kehtima 31. V k. a.

Põllumeestele müüdi telliskive soodustatud hindadega:

1938/39	—	26,0	milj. tk.
1937/38	—	31,5	" "
1936/37	—	24,5	" "

I. ja II. s. sortimata telliskivid said põllumehed kätte, sõltuvalt veo- ja muudest oludest, 20 kuni 31 latiga 1000 tk.

Telliskivi veehinnad raudteel olid I tn eest (arvestades täislaaditud vaguneid):

kaugusega	50 km	La.	2.10
"	100 "	"	2.90
"	150 "	"	3.10
"	200 "	"	4.40

Peale telliskivide müüdi põllumeestele soodustatud hindadega ka põllutorusid. Alates 1. I 40 hakatakse müüma soodustatud hindadega ka šifrit ja uut ehitusmaterjali „sipo-reksi“, mida toodab a/s. Rigas Gipss.

Lõpuks tuleks märkida, et tulevikus tahtakse panna enam rõhku telliskivitööstustoodete mitmekesistamisele. Eeskätt otsitakse võimalusi klinkri- ja šamottkivi toodangu suurendamiseks, kuna neid ehitusmaterjale veeatakse veel tänini kaunis suurel arvul sisse.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIIVA

23. novembril 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		
kuld: rahas ja kangides	40 908 580,58	
välisraha	1 891 571,59	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	970 182,97	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		
kaubavekslid	25 047 639,38	
põllumajandusl.	2 459 701,88	
metsatööstusl.	27 775,97	27 509 117,23
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		
valitsusele	—	
teistele *)	20 320 390,56	
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	3 473 519,35	
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	36 033 574,82	
	<u>131 106 937,10</u>	

1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 276 032,89
3. Eritagavarakapital	4 122 865,94
4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
a) pangatähed liikvel	67 024 563,—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	9 306 860,03
pankade	9 639 277,01
teised	5 778 062,45
24 774 199,49	
5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	28 909 289,78

131 106 937,10

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: } 46,62%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 740 445,07
Includes Ekr. 740 445,07 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Välis- ja sisekaubandust reguleerivaid korraldusi Lätis.

Latvian Regulations for Foreign and Home Trade.

Ekspordi suhtes kehtib lubadesüsteem. Kõik eksporttehingud, millised ületavad 2 000 lat., võivad teostuda ainult rahaministeeriumi väliskaubandusosakonna loal. Sellest korrast möödahiilimine võib tuua endaga kaasa kauba konfiskeerimise.

Seda üldkorraldust on pehmendatud sellega, et ei nõuta erilubasid järgmisil juhtudel.

1) perioodilised väljaanded, 2) tollitagatisega imporditud sõidukid, 3) laevade proviisioon, reparatsioonmaterjal ja kaupade sidumise abinõud, 4) postpakkides toitainete ja tarvitatud esemete saatmine, väljaarvatud esemed, millistega kauplemine on sisemaal reguleeritud, näit. väärismetallid, kalliskivid, väärisesemed jne., 5) diplomaatide postpakid, 6) turistide ja reisijate poolt sissetoodud esemed ja pagas, mis aga siiski ei tohi sisaldada üle 500 g. hõbe- ja 50 g. kuldesemeid ja väärnuselt ületada mitte üle 500 lati.

Väärismetallide ja kalliskivide eksport oli keelatud juba varem. Arvates 4. XI 39 on nendega kauplemine ka siseturul suuresti piiratud. Hindadeinspektori poolt on pandud kehtima korraldused, milliste põhjal ilma inspektori loata ärid ega eraisikud ei tohi müüa kulda, plaatinat, puhast hõbedat, kalliskive ega pärleid. Hõbeesemeid võib müüa, kuid mitte kaaluga üle 300 g. Määruses nimetamata kaupu ei tohi samuti müüa „üle normaalse piiri“. Kõik ärid peavad pidama raamatuid oma kauba ja parandusele-toodavate esemete üle. Ka pandimajadest ei anta panditud asju välja ilma inspektori loata.

Sisekaubanduse alal pandi 11. XI 39 alates kehtima põhjanevad muudatused. Kui senini iga taluslane võis tulla linna ja avada vürtspoe, on sellele väärnähtusele tehtud lõpp. See samm oli ka hädavajalik, sest kaupluste ja kaubandusettevõtete arv on tõusnud kohutavalt. See on omalt poolt mõ-

junud kaubandusetikale langusele, hindade tõusule, ebatervele võistlusele ja kaubamihusele. 1938. a. langes iga kaubandusettevõttele linnades 24 ja maal keskmiselt 142 elaniku, sealjuures Riias 29, Liepajas — 26 jne., kuna väiksemais provintsilinnades langes see arv isegi 8—9 elanikule. Uue korra järgi on pandud kehtima lubadesüsteem, mille alla kuulub:

- 1) uute kaubandusettevõtete avamine,
- 2) üksikisikule kuuluva ettevõtte müümine või edasiandmine päranduse teel,
- 3) ühisuste ümbermuudustamine,
- 4) ettevõtete väljarentimine või kasustamiseks andmine,
- 5) uute tegevusalade juurdevõtmine või seniste ümberkorraldamine,
- 6) ettevõtte asukoha muutmine.

Selle korra alla ei käi aktsiaseltsid, kooperatiiv-, krediit- ega riiklikud ettevõtted, ka laada, näituste jne. käsikauplused. Lubasid annab kaubandus-tööstusministeerium kokkuleppel kaubandus-tööstuskojaga. Seejuures võetakse kaalumisele sooviavaldaja endine tegevus, tema ärimehelik ausus, teoreetilised ja praktilised teadmused, varanduslik seisund jne. Samuti arvestatakse majanduslikku vajadust uue ettevõtte asutuskohas. Tarbe korral korraldatakse sooviavaldajale eriline eksam. Sama kord kehtib ka tööstusettevõtete kohta.

Kuid ka olevad ettevõtted võetakse valjema kontrolli alla. Töötavaid ettevõtteid võib kaubandus-tööstusminister sulgeda, kui 1) ettevõtte tegevus ei ole kooskõlas kaubandusliku aususe ega eetika põhimõtetega, 2) omanikku on karistatud kodanlike õiguste kaotamisega, 3) ettevõtet on korduvalt trahvitud ja 4) tegevus kuni 6 kuud katkestatud.

Nende normide vastu eksijaid võib kaubandus-tööstusminister trahvida kuni 5000 latiga.

LEEDU.

Leedu linakaubanduse monopoliseerimise kavu.

Monopolisation Project for Lithuanian Flax Trade.

Praegu on väljatöötamisel seaduseelnõu, mis näeb ette linaga kauplemise ja lina eks-

portimise riigistamise. Valitsusele antakse õigus anda linamonopol üle põllumajandus-

kooperatiivile. Eelnõu näeb ette erilise linaga kauplemise kooperatiivi loomist. Lina jaemüük jäetakse erakaupmeestele. Seadusega asutatav kooperatiiv võtaks linaga kauplemise üle „Lietukis'elt“. Kooperatiivi juhatuse

moodustaks „Lietukis'e“ ja teiste põllumajandus-organisatsioonide esindajad. Linaga kauplemine ja linaeksport toimuksid k. a. veel endise korra järgi.

Leedu õunte eksport Saksa. — *Lithuanian Apple Exports to Germany*

Saksaga sõlmitud kaubanduskokkuleppe põhjal on Leedul õigus eksportida Saksa õunu kuni 500 tuh. lit. väärtuses. Suurem osa õunte kontingendist on juba täidetud. A/s „Sodyba“, kes sai pool lepingus ettenähtud kon-

tingendist, on juba kontingendi täitnud. Hiljuti pöördus A/s „Sodyba“ palvega leedu vastavate asutiste poole, et tema jaoks suurendataks veelgi õunte väljaveokontingenti.

Leedu munade eksport. — *Lithuanian Egg Exports.*

Leedu kanamunade eksport ulatub rekordarvule. K. a. algusest kuni okt. II pooleni eksporditi välismaale üldse 96 482 160 muna

85 637 858 muna vastu m. a. samal ajal. Eksport suureneb järjekindlalt ja praegusel momendil on turg eriti hea.

Leedu puumaterjaliekspordi võimalusi Taani.

Prospect for Lithuanian Timber Exports to Denmark.

Möödunud kuus viibisid Taanis põllutöministeeriumi metsade osakonna direktori abi Kripas ja riikliku metsatööstuse direktor, kes selgitasid leedu metsamaterjali ekspordi võimalusi Taani. Kokkuleppel vastavate Taani asutistega ekspordib Leedu riiklik metsatöös-

tus „Lietmedis“ Taani suuremal arvul palke. Palke on tellitud 500 000 lit. väärtuses. Ekspordiks määratud palgid parvetatakse Neemni jõge mööda Meemeli sadamasse, kust need saadetakse edasi Taani.

Elanike varustamine Leedus esmajärgu tarbeainetega. — *Rationing in Lithuania.*

Vastav seaduseelnõu on juba töötatud välja ja esitatakse valitsusele. Eelnõu näeb ette elanike ositamist kategooriasse nende materiaalse seisundi järgi. Igale leibkonnale antakse erilised kaardid esmajärgu tarbeainete ostmiseks. Sääraste kaartidega varustatud isikud saaksid osta vastavaid saadusi odavama hinnaga kui varem, kuid selle eest aga

piiratud kogusel. Uue seaduse kehtimahakamisega katkeks ka vastavate saaduste vabamüük.

Esijärjekorras seatakse kaardisüsteem sisse suhkrule, soolale, kivisöele, hensiinile, petrooleumile, välismaalt sissetoodud tekstiilsaadusile ja ka teisile välismaalt eksporditud kaupadele.

Toor- ja poolvalmisainete sissevedu Leetu.

Lithuanian Imports of Raw and Semi-manufactured Products.

M. a. importis Leedu toor- ja poolvalmisaineid 78,8 milj. liti eest, moodustades 35—38% kogu sisseveost. Sisseveoained, nagu kunstväetis, kautšuk (toores), metallid ja mineraalid, nafta ja naftasaadused, petrooleum, bensin, määrdeõlid, puuvill, kivisüsi, koks, jne., on Leedule väga vajalikud. Kuid eriti viimasel ajal on tulnud kuuldavale häält, millised nõuavad sisseveo vähendamist igal alal. Leitakse, et paljude sisseveoainete hulgas on ained, milliseid Leedu võiks valmistada ise, näit, kunstväetis. Varem oli leedu-

lasil säärane tööstus end. [Klaipedas. Tekstiiltooraineist on koha peal võimalik valmistada ainult villu, kuna siidi ja puuvilla toormaterjali sissevedu on asendamatu. Tsemendi sisseveo vähendamiseks on Leedus kavatsusel ehitada 2 tsemenditööstust 120 000-tn-se aastatoodanguga, mis vastaks praegu Leedus äratarvitatavale tsemendikogusele. Soovitakse loobuda ka säärase ainete sisseveost, nagu vaha, loomarasv, puulaastud, kaltsud, ja muud väiksema tähtsusega ained, kuna kõiki neid võiks valmistada koha peal.

Talundite arv ja põllupinna suurus Leedus.

Number of Holdings and Agricultural Land in Lithuania.

Viimaste andmete järgi oli Leedus üle 100 ha suuruste talundite arv 1 602, kusjuures talundite all olev põllumaa moodustas 273 373 ha, s. o. 6,83% kogu põllumaa-alast. Üle 30 ha kuni 100 ha suuruste talundite koguarv oli 26 073. Talundite all olev põllumaa ulatus 1 187 919 ha-le ehk 27,51%-le kogu põllumaast. 10—30 ha talundite arv oli 127 005—2 120 249 ha-se pindalaga, s.o. 49,1%;

5—10 ha talundite arv — 78 237—528 897 ha pindalaga, s. o. 13,44%, ja alla 5 ha talundite arv — 53 463—154 076 ha pindalaga ehk 3,51%. Talundite üldarv moodustas 286 380 ja talundite all olev põllumaa — 4 264 514 ha. Ülaltoodud andmeist nähtub, et suurim on 10—30 ha talundite arv, nimelt 127 005.

ROOTSI.

Riiklik kaubanduskomitee asutatud Rootsis.

Swedish Government Trade Agency Founded.

Rootsi valitsuse 15. nov. koosolekul võeti vastu otsus uue asutise loomiseks, mis peab asendama Handelslicensnämnden'i, millise ülesanded olid liiga piiratud.

Uue asutise nimeks on Statens Handelskommission. Ta alustas oma tegevust 20. nov., võttes üle oma eelkäija asjaajamise.

Statens Handelskommissionen'i ülesanded on peale kaupade kohta sisse- ja väljaveolubade andmise, mis senini statutaarselt oli Handelslicensnämnden'i ainsaks ülesandeks, uurimuste toimetamine ning ettepanekute tegemine korraldusiks, millised võiksid osutada

vajalikeks kaubavahetuse suhtes välismaaga ühenduses Rootsi poolt välisriikidega sõlmitud kaubanduslepingutega.

Sellega on siis loodud senini Rootsis puudunud komisjon, kus koondub kõik väliskaubandusse puutuv materjal.

Uude komisjoni läks üle end. Handelslicensnämnden'i personaal ning juurde tuli vaid kolm liiget. Isiklikust koosseisust tuleks märkida saadik E. Modig'i, komisjoni esimeest ning E. R. Kördel'it, komisjoni direktorit (asjaajaja). Komisjoniliikmete hulka kuulub ka Export Trade'i direktor O. E. Nylander.

Puidueksport Rootsi. — *Swedish Timber Exports.*

Kaubanduskolleegiumi statistikabüroo andmeil eksporditi k. a. I—1. IX puitu ja selle tooteid Rootsi kokku Rkr. 141,0 milj. eest, sellest Norra Rkr. 4,6 milj., Taani — Rkr.

19,7 milj., Saksa — Rkr. 14,1 milj., Hollandi — Rkr. 12,5 milj., Britti — Rkr. 63,6 milj., Prantsusse — Rkr. 5,2 milj., Belgiasse Rkr. 4,3 milj. ja t.

ITAALIA. Durra-hirsi kasvatamine Itaalias. — *Cultivation of Durra in Italy.*

Alkoholi tootmisel on hakatud pöörama Itaalias suurt tähelepanu durra-hirsi kasvatamisele.

Durra-hirss toodi Itaaliasse ligi 50 aasta eest Minnesota'st, Ühendriigist, kuid selle kasvatamine langes aegamööda peagu unustusse. K. a. on hakatud tema kasvatusele panna uuesti rõhku. Durra-hirss nõuab kasvatamiseks 90—130 päeva. Üks hektaar annab keskmiselt 300 kv roogu, 20—30 kv õliseemneid riikliku tänkliisaldusega ja 80—100 kv. lehti, latvu ja juuri loomatoiduks.

Ponte Galeria juures Rooma lähedal on sealse põletisalkoholi vabrik juures suured maa-alad durra-hirsi all. On nähtud ette vabriku toodangu tõstmine 40 tuh. hektanüütrilt sajale tuhandele. Ehitamisel on samasugused põletisalkoholi tootmise vabrikud Forlimpopoli's, Parma's, Aprilia's, Osima's, Foggia's, milliste ümbruses rajatakse durra-hirsi põllud.

Suhkrupeetide kasvatamise toodang võib durra-hirsi kasvatamise arenemise järele minna täielikult suhkrutööstuse jaoks, kuna praegu osa sellest läheb alkoholi tootmiseks.

Riiklik garantii kursikõikumuste vastu Itaalias.

Italian Government Guarantees Against Exchange Losses.

Alates 1. XII k. a. hakkas rahvuslik kurside instituut andma välja kursigarantiisid itaalia eksportijaile ja importijaile vaba välisvaluuta, see on kaubavahetuses ilma kliiringuta, ja erilise kontrolli alla seatud välisvaluuta (inglise naelad ja prantsuse frangid) suhtes.

Itaalia eksportijad, kes tõendavad, et neil on teatud kaubandustehingu eest oodata tea-

tud summa laekumist välisvaluutas, ja Itaalia importijad, kes tõendavad, et neil on kurside instituudi vastava loa põhjal kohustus teatud kaubandustehingu eest maksta välisvaluutas, võivad mainitud instituudilt nõuda kursi vahe riisiko katet juhuks, kui kurs osutub välisvaluuta sissetuleku või väljamaksmise ajaks muutunuks.

BELGIA.

Hulgi- ja jaemüügihindade kontroll Belgias.

Wholesale and Retail Price Control in Belgium.

23. XI k. a. avaldatud seadusega põhjendamata hinnatõusu vastu võitlemiseks on majandus- ja varustusministril õigus kontrollida hulgi- ja jaemüügihindu tootjate, müügiettevõtjate ja äriemeeste juures. Nimetatud ministrid on volitatud nõudma kõigi äriametite, ostu- ja müügiarvete ning igasugu hindade kontrolliks vajalike dokumentide esitamist.

Neid, kel ei ole võimalik või kes keelduvad esitamast nõutavaid tõendeid hindade kohta, karistatakse vangistusega 15 päevast kuni 3 kuuni ja rahatrahviga 100 bfr. kuni 100 000 bfr-ni.

Valeteadete esitajad langevad sama karistuse alla.

Majandus- ja varustusministril on õigus nimetada hindade kontrolli teostavaid ametnikke.

JAAPAN. Jaapani majandusolukord. — *Economic Conditions in Japan.*

Alates sept. on Euroopa sõja puhkemise tõttu pandud kehtima rida korraldusi, millede eesmärgiks on takistada hindade tõusu, reguleerida töötasu ja palkade küsimusi ning suurendada riiklikku kontrolli kaubanduse ja tööstuse alal. Viimaste nädalate korraldustega on suurendatud riiklikku kontrolli ekspordi üle yen-bloki maisse ja vähendatud tööstuslike määratavaid kivisöenorme. Piiramised ja tagasimineku elektrienergiatoodangus, mis on tingitud kokkuhoiust kivisöe alal ja pikalisest põuast, on loonud viimaseil kuul tõsisel raskusi üksikuile tööstusharudele.

Jaapani statistikabiuro andmed näitas elatusmaksumuse indeksi sept. tõusu. Nii on

vastav tõus võrreldes aug. tööliste 1,3% ja palgalistide 1,1% ning võrreldes m. a. sept. vastavalt 8,4% ja 7,5%.

Ekspordi koguväärtus sept. oli 322,5 milj. yeni, näidates tõusu võrreldes k. a. aug. 1,4% ja võrreldes m. a. sept. tervelt 69%. Import sept. koguväärtusega 218,6 milj. yeni näitab tagasimineku võrreldes k. a. aug. 11%, kuid ületab m. a. sept. impordi koguväärtuse 12,7%. Jaapani rahanduspoliitika alal on märkida naelsterlingi aluselt loobumist ja yeni sidumist ameerika dollariga vahekorras 100 yeni = 23,45 dollarit, mis toimus okt. k. a.

PORTUGAL. Tugev tagasineku Portugali kartuli sisseveos.

Marked Decrease in Portugal's Potato Imports.

1924.—33. a. importis Portugal 376 598 tn. kartuleid 65 milj. eskudo väärtuses. Aasta keskmine sissevedu oleks 37 659 tn. 6,5 milj. esk. eest. Järgmine tabel näitab muutust kartuli sisseveos alates 1933. a.

	tn	milj. Esk.
1937	12 912	9,8
1936	11 132	5,7
1935	19 637	9,8
1934	23 873	7,2

Kaalult on sissevedu vähenenud 55,1%, hind aga tõusnud 173%.

PALUME UUENDADA AEGSASTI AJAKIRJADE

KONJUNKTUUR JA MAJANDUSTEATED

TELLIMIST

Kuukirjas „KONJUNKTUUR“ leiavad käsitlemist meie majandusse puutuvad küsimused tööstuse, kaubanduse, rahanduse, põllumajanduse, metsanduse jne. aladelt.

Nädalakiri „MAJANDUSTEATED“ toob järjekindlat informatsiooni saaduste tootmise ning turustamise kohta. Eriosana ilmuvad Välisministeeriumi Väliskaubanduse Osakonna teated välismaalt.

„Konjunktuuri“ ja „Majandusteade“ tellimishind koos tellides on Kr. 12.— aastas, Kr. 7.— poolaastas. Üksikult on „Konjunktuuri“ tellimishind Kr. 8.— aastas, ja Kr. 5.— poolaastas; „Majandusteated“ — Kr. 5.— aastas ja Kr. 3.— poolaastas.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised ja Konjunktuurinstituut, Toomrööpli 10, Tallinn. Talituse telefon 468-24.

